

Staršem v premislek

Te dni se bo začelo vpisovanje otrok v ljudsko šolo. Naši starši bodo ostali spet pred »težkim« vprašanjem, kam naj svojega otroka vpišejo, ali v slov. ali v ital. šolo. Če pomislimo, kaj bi starši pred desetimi leti odgovorili na slično vprašanje, je malo častno, da imajo nekateri starši to težavo. Saj je vendar tako naravno, da slovenski starši pošljejo otroke v slovensko šolo in italijanski starši v italijansko. Ali italijanski starši pomišljajo, v kako šolo naj pošljejo svoje otroke? V naših mestih pa je precej takih, ki vedno poudarjajo svoje slovenstvo in so pred tremi leti neprestano razobešali slovenske zastave, ki pa danes ne čutijo narodne dolžnosti, da svoje otroke pošljejo v slovenske šole. Zakaj tako?

Zdi se jim, da bodo njihovi otroci kot Slovenci prezirani, kot Italijani pa da bodo spoštovani in bodo imeli tudi več pravic.

Znana je zgodba o sraki, ki se je našemila s pavovim perjem, da je bila lepša. Takim srakam so podobni ljudje, ki zamenjajo svoj jezik, spremenijo svojo narodnost in nazadnje pohabijo tudi svoj priimek zato, da bi bili »bolj spoštovani«. Prešeren je imenoval take ljudi »uskoke«. Eno je gotovo: to niso značajni ljudje, temveč srake s pavovim perjem, ki zaslužijo le pomilovanje vseh poštenih Slovencev in Italijanov.

Na drugi strani pa tudi ni res, da bi se mi kot Slovenci morali sramovati svojega rodu pred komerkoli, tudi pred sosedi Italijani ne. Naše ljudstvo je pošteno in ni nič manj delavno kot italijansko. (Komunisti pa so komunisti, pa naj bodo Slovenci ali Italijani. Le primerjajte časopisno kroniko! Zato se po zločinah peščice narodnih izkoreninjenec ne sme presojati ves narod). Naša kultura, jezik, izobrazba ne zaostaja za ono naših sosedov, na kateri koli strani sveta se nahajajo. Le to je, da nekateri naši rojaki v mestu malo ali pa nič ne poznajo. In zato jih je sram, da so Slovenci. Ni častno zanje, da svoj narod tako malo poznajo!

Nam se zdi, da je celo v korist staršev in njihovih otrok, da obiskujejo ti slednji slovenske šole, ker imajo tako priliko, da se seznajajo z jezikom in kulturo dveh narodov, svojega in italijanskega; saj je vsem znano, da se na naših šolah polaga prav tako važnost na učenje italijanskega jezika kakor na učenje slovenskega. Kaj pa pomeni znanje jezikov, danes lahko vsakdo ve, ko se narodi tako silno mešajo med sabo. Kolikor jezikov znaš, toliko moč veljaš. V takih obmejnih krajih, kot so naši, pa je znanje jezikov nujno potrebno za vsakega, ki se hoče uveljaviti na katerem koli polju, zlasti kot trgovec ali obrtnik, ker država ne bo umetno favorizirala nekaterih ljudi, kot se je godilo v deželi v komaj pretekli dobi. Vsakdo se bo moral uveljaviti s svojimi močmi.

To, kar nekateri Goričani nočejo razumeti, je dobro razumela ustanoviteljica skupščina v Rimu, ki je določila, da imej vsaka narodnost v italijanski republik šole v narodnem jeziku. Ima pa naj jih zato, ker izkušnja uči, da je vzgoja, zlasti v ljudski in srednji šoli, popolno uspešna le tedaj, če se vrši v materinem jeziku. Tudi v tujem jeziku se otrok lahko izobrazbi, toda kaj velikega ne bo nikoli iz njega. Tako je, kakor če bi na črešnje cepili češpljo: drevo bo sicer rastlo, toda pravega sadu ne bo dalo nikoli.

Predragi starši, Bog vam daje pravico, da vzgajate svoje otroke v materinem jeziku, država vam

Veličastni kongres mladeničev Katoliške akcije v Rimu ob osemdesetletnici njihove organizacije

Tega kongresa se je udeležilo okrog 350.000 mladeničev K. A. iz Rima in vse Italije. Manifestacija je bila tako veličastna, da bi jo bilo treba na dolgo popisati. Upamo, da nam napiše kak udeleženec poseben članek o nepozabljenih dneh mladeniškega navdušenja za božje kraljestvo na zemlji in za Kristusa, sovega namestnika sv. očeta.

»Sv. noč«, t. j. sv. maša polnočnica na Trgu sv. Petra od sobote na nedeljo 12. IX. je bila ob bajno razsvetljeni prvi cerkvi krščanstva in njenega stebrišča, ki se kot objemajoče roke razteza od cerkve sv. Petra proti vsem, ki prihajajo od blizu in daleč, je bila najbolj ganljiva točka bogatega sporeda. Pri tej sv. maši je obhajalo ogromno množico mladeničev 600 duhovnikov.

V nedeljo zvečer je govoril mladeničem, ki so napolnili do zadnjega kotička ne le Trg sv. Petra, ampak tudi vso široko Ulico sprave do Angelskega gradu, sam sv. oče.

Priporočal je katoliškim mladeničem, naj si vzamejo k srcu besede sv. apostola Janeza, ki je napisal: »To je naša zmaga, ki premaga svet, naša vera« (1 Jan 5, 4).

Ta zmaga mora biti trojna:

1. Zmaga nad zanikanjem Boga, ki se mora zgubiti s sveta. Tu je sv. oče posebno poudaril, kako neverjetna se zdi možnost zanikanja Boga v časih tako silnega napredka v spoznanju čudovitih zakonov v naravi, ki vsi kar vpijejo: Tu je roka neskončno modrega Stvarnika. Omenil je Hrvata Maksa Plancka, ki je pred smrtjo izjavil, da ga je fizični svet vodil do spoznanja osebnega Boga. Ves tvari svet od nebesnih teles do podatomskih prvin razodeva spremenljivost in minljivost gmote, ki more imeti svoj izvor le v neminljivem in nespremenljivem duhovnem bitju izven nje — ki je Bog.

2. Ta zmaga mora biti zmaga duha nad materijo, da se ta spravi z duhovnostjo. Ljudje v dobi tehničnega napredka in zlasti mladina, ki se tako rada da očarati od modernih pridobitev, so prav posebno potrebni, da jih drži v pravih mejah misel na Boga in na odgovornost pred njim, kajti sicer jim postane vprav napredek tehnike sredstvo za pokončanje samih sebe. Tehnika brez vere je slepa sila, ki vse pokonča in napravi človeka nesrečnega, ker postane voljno orodje krivice, nasilja in okrutnosti.

3. Ta zmaga mora biti zmaga nad socialno bedo s pravico in ljubeznijo. Sv. oče je poudaril, da je socialno vprašanje pač tudi gospodarsko vprašanje, a da je še bolj moralno in zato tudi versko vprašanje. Če greh zavzame take oblike, kakor jih je zavzel v sedanjih dobi prevrednotenja vseh vrednot, ko se belo imenuje črno — in dobro zlo, ni prostora več za drugo kot za vojno, lakoto in smrt. Le apokaliptični jezdec na belem konju Kristus more s svojo pravičnostjo in ljubeznijo premagati greh in njegove strašne posledice.

» « « « »

to pravico priznava, zato ne bodite tako neznačajni in nezavedni, da bi se tej pravici hoteli odpovedati za skledo leče v veliko škodo svojo in svojih otrok, ki bi jim odvzeli možnost prave vzgoje.

Še to! Ali mislite na to, da se pripravljate vašim otrokom v deželah slovenske govorice po ozdravljenju od rdeče kuge obilnejši kruh kot drugod?

V soboto zvečer je govoril poleg asistenta K. A. tudi predsednik Italijanske mladine Katoliške akcije prof. Karel Carretto. Povedal je, kaj pričakuje katoliška mladina od tistih, ki imajo državno oblast v rokah. Od njih pričakuje »dela in strehe«. Glede duhovnikov je povedal nekaj, kar bi si morali dobro zapomniti tudi naši mladeniči, zlasti dijaki in izobraženci: »Duhovniki božji! Od vas ne zahtevamo kruha in dela, ampak svetosti. Ljubite nas, kot stenas vedno ljubili, in delajte na to, da bomo sveti.« Spregovoril je tudi sovražnikom: »Vi ste nam razdejali sedeže naših organizacij, sramotili ste nas ob prihodu v Rim, metali ste na nas kamene — in vendar vam pravimo: Ljubimo vas!

Mi nismo delali takih reči z vami, čeprav nas je veliko. Mi vemo, da kriv

da ni vaša, ampak tistih, ki so zastrupili vašo mladost. Rekli so vam celo to, da mi hočemo vojno. Toda kdor je s Kristusom, ne more biti z vojno.«

Ob koncu je zagotovil vse, da katoliška mladina bo vedno delala za mir in za spravo med narodi.

Take mladine se veselimo vsi in naša želja je, da bi tudi na naši zemlji italijanska in slovenska mladina delovala v duhu Kristusa, Kralja pravice, ljubezni in miru. Proč z vsem narodnim šovinizmom iz katoliških vrst vseh narodov, zlasti iz tistih, ki so ponosni na to, da so ob nogah namestnika Kneza miru.

Tudi naša mladina naj dvigne visoko katoliški prapor. Če bo verna, moralna, vneta za najbolj vzvišene krščanske ideale, bo znala tudi svoji narod tako ljubiti, da mu bo v korist in ponos. Narod s tako mladino bo nujno užival tudi pri drugih narodnih spoštovanjih.

Novice iz katoliškega sveta

Papež Pij XII. in knezoškof iz Cincinnatija holandskim kat. študentom

Knezoškof iz Cincinnatija John T. Mc Nicholas je poslal posebno poslanico v Rotterdam, kjer je sedaj trinajsta misijonska konferenca katoliških študentov. Nadpastir omenja v svojem pismu, kako nujno je treba povečati število prostovoljnih misijonarjev, da bodo lahko katoliški misijoni po svetu uspešno delovali.

Nadškofovo poslanico je poslušalo 3600 delegatov, ki so zastopali več milijonov študentov, nato pa so ga ponovno izvolili za predsednika tega misijonskega gibanja.

Nadpastir pravi v svojem pismu, da v tem kritičnem času ne sme noben katoliški študent ostati nevtralen, kajti sedaj je čas, ko se sile dobrega bojujejo s silami teme po vsem svetu. Knezoškof nadalje izraža željo, da naj bi se pomnožili prostovoljni misijonski poklici ter dodaja, da bo Amerika skušala na

vsak način pospeševati misijonske poklice ter bo poslala duhovnike, redovnike in redovnice ter zdravnike na misijonske postaje, ki so raztresene po vsem svetu.

Papež Pij XII. pa je v posebni poslanici konferenci in njenim članom podelil svoj apostolski blagoslov ter jih pozval, da naj neutrudno pomagajo Cerkvam.

Verolizpovedi v Ameriki

Iz pregleda, ki ga je pred kratkim objavila neka ameriška revija, je razvidno, da v Združenih državah 77.386.188 oseb pripada kakšni cerkvi ali obredu. Preko 60% teh ljudi je protestantske vere, ki se deli v Združenih državah na 223 različnih ločin, od katerih je 11 najvažnejših in imajo dejansko 72% vseh vernikov. Katoličanov je 33% in Židov 6%. Preostali odstotek pa tvorijo verniki ruske pravoslavne cerkve in grške razkolniške cerkve, dalje poljski uniati in druge manjše skupine.

OKNO V SVET

Italija — in njene bivše kolonije

Vsa pozornost italijanske javnosti je bila te dni obrnjena v Pariz, kjer je zborovala konferenca štirih zmagovalcev, da določijo usodo dosedanjih italijanskih kolonij v Afriki. Italija bi rada dobila vse dosedanje kolonije v zaupno upravo pod nadzorstvom ZN, toda zapadni zmagovalci rabijo obrobne države Sredozemlja za varstvo svojih pomorskih zvez z bližnjim in daljnim Vzhodom, in zato bi svojih zasedbenih čet iz Tripolitanije in Cirenajke ne radi odpoklicali. Pač pa so pripravljene prespetiti Somalijo zaupni upravi Italije. Eritrejo naj bi dobila v zaupno upravo Abesinija, Fezan pa naj bi upravljala Francija. — Sovjetski zastopnik Višinski pa je že pri prvi seji rekel, da stoji Rusija na stališču, naj bi se vse bivše kolonije izročile v zaupno upravo Italiji. Obdolžil je zapadnjake, da si hočejo razdeliti kar sami ves plen — češ: kaj pa ostane meni, če boste vi vse porabili? Zato daje rajši vse Italiji nazaj. Sam pri sebi pa je modroval približno takole: Prej ali slej bo zmagal v Italiji komunizem in tedaj bodo italijanske kolonije vendar padle pod Vzhodni blok. Ako so pa ob Sredozemskem

morju angleške, ameriške in francoske čete, ne bo komunistična vlada v Italiji dolgo trajala, četudi bi se Togliattiju posrečilo z notranjimi nemiri vpeljati tamkaj diktaturo. Zato je Višinski pri tej seji 15. 9. predpoldne igral navidezno vlogo velikega zagovornika Italije.

To neiskrenost je dokazal že isti dan popoldne pri drugi seji, ko je v nasprotnu s tem, kar je zjutraj predlagal, stavil nov predlog, naj Italija ne dobi nobene kolonije v zaupno upravo, ampak naj vse upravljajo ZN skozi deset let. Po tej dobi naj dobé ta ozemlja samoupravo. S tem je bila mirna poravnava izključena in vsi štirje zastopniki velesil so tajniku ZN Trigve Liesju sporočili, naj to sporno vprašanje reši plenarna seja Združenih narodov, ki bo zasedala v tekočem septembru v Parizu. Tam pa se bo ponovila stara igra. Sovjeti bodo nasprotovali predlogom zapadnjakov in rešitve ne bo tako hitro.

Potreba po kolonijah

Italija bi zaradi preobljudenosti v domovini krvavo potrebovala kolonije, v katerih si je nabrala že mnogo zaslug za civilizacijo in je vanje vložila zelo veliko narodnega kapitala. Žal, da je pri tem bilo tudi mnogo zlorabe. An-

gleži ji očitajo, da je Eritrejo rabila kot odskočno desko za imperialistični napad na neodvisno Abesinijo in da se zato zdaj Mussolinijevi grehi maščujejo nad celim narodom. Vendar moramo upoštevati, da zapadnjake pri tej stvari ne vodi kak čut nasprotovanja proti Italiji, saj jo vendar obsipajo z vsemi mogočimi podporami. Zavezniki imajo pred očmi zdaj v prvi vrsti strategične ozire: zavarovati si hočejo plovbo po Sredozemlju in s tem postaviti protiutež proti možni komunistični poplavi Grčije in Italije same. Zato bi jim Italijani ne smeli toliko zameriti, da jim trenutno zadržanje zapadnikov ne ugaja, ker žali njih narodni ponos. Saj se bo dalo to še popraviti, ko bo odstranjena komunistična nevarnost.

Notranja politika

Italijanska notranja politika pa se razvija v parlamentu, ki se je v septembru zopet sestel. V glavnem se ponavljajo stara musala. Levičarji ovirajo resno delo s svojimi interpelacijami, ki so v glavnem naperjene proti notranjemu ministru Scelbi, češ da zlorablja policijo za preganjanje nedolžnih komunistov. Ta jim krepko odgovarja in dokazuje vso njih zahrbtnost pri brambitih »nedolžnih ljudi«, o katerih že vsi vedo, da so hoteli zanetiti novo revolucijo v državi.

Sindikalni spori

Velik del delavstva je že sit komunističnih političnih stavk in se znova organizira v nepolitični strokovni delavski organizaciji ACLI, ki ima te dni svoje narodno zborovanje, da se končno pretrže sindikalna diktatura, ki je vse delavstvo vlekala v komunistični jarem. Predsednik Zveze krščanskih delavcev v Italiji Storch je na tem zborovanju na podlagi dokumentov, ki jih je prečital, jasno dokazal, da leži vsa odgovornost za današnje razcepljenje delavskih sindikatov na zlorabi delavskih mas od strani komunističnih voditeljev v zgolj politične svrhe.

Bivša zveza sindikatov

Pred štirimi leti so vsi voditelji delavskih sindikatov s podpisom enotne zveze vseh delavcev v Italiji slovesno obljubili, da se bodo delavski sindikati vzdržali vsake strankarske politične akcije. Dočim so se voditelji krščansko usmerjenega delavstva točno držali te obveze, so voditelji levičarskih delavcev vsaj štirikrat že napovedali splošno stavko vsem italijanskim delavcem, pa ne za kako zboljšanje njih gmotnega stanja, ampak iz čisto političnih nagibov: v primerih Parri, Trilo, Don Basilio in Marshallovega načrta. Po napadu na Togliattija pa so s pomočjo delavstva hoteli zanetiti v Italiji kar celo revolucijo. Zato so levičarji sami krivi, če se danes krščanski delavci organizirajo v svoji lastni strokovni — sindikalni zvezi.

Treba je le odobravati, da bo nova sindikalna zveza prinesla zlasti delavstvu več luči in svobode. Naj pa služi to vsem delavcem in inteligentom v opomin, kako prav je imel pokojni papež Pij XI, ko je prepovedal vsako soodlovanje s komunisti, ne le na sindikalnem, ampak celo na karitativnem polju. Stokrat so se že opeharili katoliški ljudje in organizacije, ko so segli v »ponujeno komunistično roko«. Naj bi bilo že dosti teh bridkih dosedanjih izkušenj.

Italijanske finance

Naše finančno stanje ni rožnato, je rekel finančni minister Pella, a tudi ni vznemirljivo. Počasi se le boljša. Dokaz za to: v proračunu za 47. + 48. je bilo stroškov 1548 milijard, dohodkov 827 milijard, primanjkljaja 721 milijard. V proračunu 1948. - 49. bo stroškov 1087 milijard, dohodkov 705 milijard, primanjkljaja 382 milijard. — Papirnatih bankovcev kroži po državi sedaj za 858 milijard všteviš zavezniške bančne liste. Draginja je narasla od lani povprečno za 8 odstotkov, kar pa je pripisati dejstvu, da je bila odpravljena politična cena kruha in testeninam.

Berlin in Moskva

V vseh razgovorih v teh tistih med Zapadom in Vzhodom se kaže taktika zavlačevanja. Nazadnje so dali zapadni zavezniki Molotovu izbiro, ali naj točno odgovori na vsa stavljenja vprašanja, o katerih so razpravljali že toliko tednov, ali pa se oni vrnejo domov. Določili so mu tudi rok, do katerega hočejo imeti odgovor, in ta poteče 20. septembra.

V Angliji so pesimistični in ne verujejo, da bi Sovjeti opustili blokado Berlina, ker je tam začela zdaj pravilov na nemške prebivalce, ki ne trobijo v komunistični rog; masovno jih zapirajo. To je pač slabo znamenje, da bi Sovjeti hoteli kako spravo z zavezniki. Zato so se Angleži začeli pripravljati že v njih lastni državi na obrambo za primer vojne. Govori se že o novih zakloniščih proti atomski bombi, ki naj bi bili v načrtih angleške armade. Marshal Montgomery je odpovedal razna potovanja, ki jih je že imel v načrtu, pripravlja pa načrt za obvezno podaljšanje vojaške službe in organizacijo civilne službe. Pač zelo pomembna dejstva. Morda bo vse to le pripravilo Sovjete — ako res ne žele vojne — da bodo dali zadovoljiv odgovor, predno se odpeljejo zastopniki zaveznikov iz Moskve. — Tragedija tretje svetovne vojne bi bila katastrofalna za vse človeštvo, predvsem pa za tiste, ki to vojno pripravljajo in vsako delo za pravično pomirjenje med narodi odklanjajo.

Palestina

Od ZN naprošeni in pooblaščen poveljevalec Palestine grof Bernadotte je bil v samem Jeruzalemu dne 17. 9. ob helem dnevu ustreljen, ko se je v avtu peljal iz judovskega dela mesta. Par mož, oblečenih v judovsko vojaško obleko, je z brzostrelko posejalo grofov avto in ubilo njega in njegovega spremljevalca. To dejanje bo gotovo prevsemirilo simpatije, ki so jih imeli mnogi mogočni narodi do Židovske države.

Truplo rajnega so pripeljali v Rim in od tu ga bo spremljala njegova tako hudo prizadeta vdova domov na Švedsko.

Obseg zračnih dobav Berlinu

Ameriško letalstvo je v prvih 62 dneh blokade, to je do 26. avgusta, prepeljalo v prestolnico skupno 100.391 ton živil, premoga in drugih najpotrebnejših stvari. Za izvršitev tega dela so letala morala izvršiti 15.587 poletov. Dobave so dosegle višek 24. avgusta, ko so letala s 394 poleti pripeljala v mesto 3.028 ton blaga. Na letališču Tempelhof pri Berlinu pristane ameriško letalo vsake tri minute in 39 sekund.

Koreja

Je v podobnem stanju kot Nemčija. Se verni del je zaseden od Sovjetov, južni od Zaveznikov. V prvem vlada diktatura, v drugem so si ljudje v svobodnih volitvah izbrali demokratično vlado. Mednarodni dogovor pa se glasi, da mora vsa Koreja postati samostojna država.

Združene države nudijo razseljencem streho in delo

Ameriški kongres je odobril zakon, ki dovoljuje v prihodnjih dveh letih 205.000 evropskim razseljencem nastanitev v Združenih državah, ako sta jim tam zagotovljena stanovanja in zaposlitev.

Ponudba stanovanj in zaposlitev je že sedaj tako velika, da prekaša potrebo 50 s 60.000 razseljencev, ki bodo lahko dospeli v Združene države do polovice 1949.

Sijajni izgledi za ameriško žetev

Ameriško poljedelsko ministrstvo je včeraj objavilo poročilo, da je pričakovati, da bo ameriška letošnja žetev največja v zgodovini Združenih držav. Letina koruze bo znašala verjetno kakšnih 3.506 milijonov bušljev. Proizvodnja pšenice pa bo po napovedi presegla za 36% povpreček 943 milijonov bušljev iz zadnjih 10 let. Tej izredni letini bo poleg ugodnega vremena pomagala tudi vedno večja uporaba zelo donosnih mešanik vrst žita, ki je privedla do vedno večjega naraščanja proizvodnje.

Bušelj je enak 25 kg.

V ZDA zidajo na vso moč

Velika gradbena dejavnost, ki so jo zaznamovali v Združenih državah v zadnjih mesecih, zaposluje zelo veliko število gradbenih delavcev. V juniju so pričeli graditi nove zgradbe v skupni vrednosti 1.605.000.000 dolarjev in se je zato število zaposlenih delavcev povečalo za 133.000 oseb ter tako doseglo 2.182.000, kar je najvišja številka po rekordu v novembru 1942. Ta številka prekaša za 225.000 število iz junija 1947 in za 75.000 povojni rekord iz septembra 1947.

V Braziliji

Je utonil misijonski škof msgr. Gonzales, ko je šel obiskovat svoje vernike, raztresene po širini džunglah Južne Amerike. Z njim sta se ponesrečila še oba njegova spremljevalca, neki misijonar in neki domačin.

Mohamedanci in komunizem

Iz misijonskih dežel prihajajo poročila, da so povsod mohamedanci najbolj odločni nasprotniki komunizma. Ker verujejo v Boga, so neizprosni sovražniki vseh, ki ga tajijo. Zato pa komunisti ne more imeti kaj posebnih uspehov nikjer, kjer so mohamedanci v večini. Tega se komunisti dobro zavedajo. Zato pa so v misijonih osredotočili svojo propagando na one narode, ki so še pogani.

To je baže tudi razlog, zakaj boljše viki tako zelo podpirajo ustanovitve nove židovske države v Palestini. Upajo, da bodo le s pomočjo Židov prodrli v arabski in mohamedanski svet s svojo naukom.

DUHOVNIKOM BEGUNCEM

sporočemo, da imamo v rokah izjavo nadškofijskega ordinariata v Quitto v Ekvadoru, s katero obljublja tamkajšnji prevz. g. nadškof, da sprejme pet slovenskih ali hrvatskih duhovnikov brez domceve v svojo škofijo. Sobrat rojak, ki je tam že čez eno leto, nam piše: »Zakaj se nihče ne priklasi za sem? Ne bojte se vročine in strahov iz bajk srednjega veka! Gorati predel Ekvadorja je ves kot naša domovina; ponekod so kraji lepi kakor naša Goriška, kot naša Gorenjska, v višjih legah kot Švica.

Za kmetijske begunce

Pa tudi za pobege slovenske poljedelce bi bil tu primeren kraj njih begunstva. Novi državni predsednik g. Plaza je sam veleposestnik, obenem navdušen kmet in živinorejec, ki se bo zanimal za gospodarski dvig ter za povečanje poljedelskih pridelkov: kave, kaka, banan, sladkorja, riža, koruze, pšenice, rži, ječmena, tropskega in našega sadja itd. Ker so ogromna zemljišča še prazna in neobdelana, sem prepričan, da se bo za solidno in pridno kmečko ljudstvo, kakor je naše, zelo zanimal. Kdaj pride prva skupina naših beguncev iz Bagnolija in iz goriške okolice sem? Vse gre le v Argentino.

Manjka pač v naši bližini ekvadorskega konzula in ves begunski prevoz je

potom IRO za sedaj usmerjen v Argentino, ki se je prva zanimala za begunce, poslala v Italijo posebno komisijo in navezala stike z našim begunskim odborom v Rimu. Menda bi bila najboljša poteza, če bi ekvadorska vlada naslovila na IRO poziv, naj usmeri svoj prevoz tudi v njeno državo za vse one begunce, ki se za tja priklasijo.

Prevzvišenemu g. nadškofu Karlu Maria iz Quitto, ki je poslal za naše Dobrečno društvo tudi izdatno podporo v denarju, izrekamo globoko hvaležnost za Njegovo vsestransko naklonjenost, našemu častitemu sobratu pa iskreno zahvalo za njegovo neumorno prizadevanje v prid naših bednih brezdomcev — beguncev.

Domače novice

Pričetek šolskega leta 1948—49

Šolsko skrbništvo odreja, da se tudi za slovenske šole na Goriškem začne novo šolsko leto v četrtek 23. t. m.

Vse učiteljstvo je vabljeno, da se istega dne udeleži učiteljske konference po uradnem vabilu.

Dne 24. t. m. ob 8.30 začnejo vsi pravni izpiti. Prizadeti šolarji naj bodo točni, ker bi morali v primeru neopravičljive zamude ponovljati razred. S seboj naj prinesejo pisalno orodje!

Od 24. do 30. t. m. se vrši vpisovanje za učence vseh razredov.

V prvi razred se vpisujejo letos otroci, ki so rojeni v letu 1942 in oni iz leta 1941, ki se niso lani vpisali. Za vpis novoočevnih je treba predložiti rojstni list in potrdilo o cepljenju. Obe listini sta prosti pristojbin in se dobijo na županstvu. Kdor bi ju ne mogel dobiti pravočasno, mora vpis izvršiti vseeno v času od 24. do 30. t. m. in bo listini predložil pozneje.

Starši ste vabljeni, da izvršite vsi svojo dolžnost in si tako ohranite svojo čast.

Vpisovanje se vrši za vsak šolski okoliš na sedežu šole vsak dan od 8. do 12. ure.

Ker je število novovpisanih v prvi razred važno radi pravočasne nastavitve učnih moči, Vas toplo prosimo, da bodite točni in da vpisa ne odlagate na zadnji dan ali celo preko, ker bi to bilo le v veliko škodo šoli.

Prišlo so iz Rima dvojezične tiskovine za izpričevala, ki bodo na vseh šolah pripravljena do dneva vpisovanja. Otroci, pridite torej k vpisovanju že prve dneve, da boste prej videli svoje lanske reče!

Starši so naprošeni, da preskrbijo svojim otrokom pravočasno potrebno obleko in obuvalo, da se tako izognemo vsakemu neredu. Šolskih potrebščin ne kupujte nobenih, dokler ne bodo otroci dobili navodil od svojih učiteljev!

Prvi dnevi pouka so za dober uspeh največjega pomena in jih torej ne smemo omalovaževati!

Imejte vsi polno zaupanje v naše šole, ki so kot vse druge državne in polne pravne. Še več! Edino te Vam nudijo izobrazbo v dveh jezikih in pripravljajo Vaše otroke za naloge, ki nam jih življenje stavi tu na Goriškem.

TRŽAŠKIM BRALCEM UKINJENEGA „TEDNA“

Prihodnjič bosta „Urh in Žef“ vsaj začasno nehala s svojim dopisovanjem. Za podlistek bomo nato objavili še zadnji dve poglavji zanimive povesti „Pokojni župnik Kampens“, ki je izhajala v „Tednu“. Poglavji bosta gotovo zanimali tudi naše bralce. — Naročite se na list ali kupite ga pri Fortunatu v Trstu.

DEKLETA, POZOR!

Za vas bo v nedeljo 26. IX. ob štirih popoldne pri Sv. Antonu v Gorici poseben shod. Slišale boste, kaj v tej dobi narod in Cerkev od vas prav posebno pričakujeta.

Ustavo deželne avtonomije

za furlansko in goriško pokrajino je izdelalo Furlansko ljudsko gibanje (Movimento Popolare Friulano) v Vidmu. Svet, ki je imel nalego, da izdela ustavo, je zasedal v Vidmu 28. in 31. avg. ter 3. sept. pod predsedstvom visokega advokata in senatorja Tessitorija. Člani sveta pa so bili številni pristaši furlanske avtonomije iz raznih strank. Zastopana je bila tudi slov. manjšina, in sicer sta jo zastopala dr. Kacin in dr. Sfiligoj. Iz Gorice je bil član sveta tudi dr. Hugues, ki je podpredsednik MPE. Iz vsega se zdi, da imajo vodilni politiki v Vidmu več uvidenosti za potrebe slov. manjšine kakor v Gorici, zlasti pa več kakor na goriškem županstvu.

Nekaj z goriškega gradu

Goriški grad je brez dvoma ponos Gorice. Odkar so ga pred leti lepo obnovili in uredili njegovo notranjostino ter olepšali tudi vse gričke, na katerem je sezidan, je postal tudi priljubljena točka nedeljskih izletov in večernih sprehodov za Goričane, ki si žele nekaj čistega zraku in lepega razgleda.

Med vojno so Nemci na gradu imeli svojo opazovalnico. Na grajskem dvorišču so tudi streljali talce. Privezali so jih k drevesu, ki stoji na dvorišču, in potem usmrtili. Grajsko dvorišče je bilo med vojno večkrat krvavo. Prebivalci z gradu vedo povedati, kako so večkrat čuli streljanje iz grajskega zidovja in tudi videli krvave avtomobile, ki so vozili ustreljene žrtve. Vsem nam je v spominu neki proglas, s katerim je nemško poveljstvo naznanilo, da so bili za represalijo zaradi nekega ubitega nemškega vojaka ustreljeni na gradu štirje talci. Med njimi so bili trije italijanski partizani.

Po vsem tem se je zdelo, da bo postal goriški grad res narodni spomenik v polnem pomenu besede. Spomenik ne samo kot priča najstrašnejše zgodovine goriškega mesta, temveč še bolj kot priča »krvave rihete« iz hudih vojnih let.

Toda po vojni so se na grad naselili vseh vrst spekulanti in odprli tam svojo obrt. Najprej se je odprlo plesišče pri »Zlati svetilki« izven grajskega obzidja. Tam so cele noči preplesali »za zlatih časov« ameriške vojske. Nato so prenesli plesišče v grad sam. Tako smo letošnje poletje slišali, da so v mesecu avgustu v gradu imeli kinopredstave in tudi ples. Zadnje dni avgusta pa so na dvorišču, ki je najbrž še krvavo od krvi talcev, imeli »variete«, pri katerem so plesale skoro popolnoma nage ženske, in priredili še druge slične malo izpodbudne nastope. Ta teden pa je bil na vse to na istem dvorišču koncert umetnikov z modernimi skladbami.

Iz vsega se vidi, da je goriški grad postal nekako gnojišče, kamor mečejo moralne smeti, a včasih tudi kako dragocenost.

Vprašujemo se: Kako to, da mestne oblasti, ki so dolžne skrbeti za dobro ime Gorice, trpijo in dajejo celo svoje odobrenje za tako zlorabo prostorov goriškega gradu?

DAROV!

S. A. 100; N. N. 100; N. N. 100; N. N. iz Rojana 1000; prijatelj iz Trsta v proslavo 25. letnice kralja Petra 1000.— lir.

Bog povrni!

Izza zavese

Birma v Šturjah

15. 8. so imeli v Šturjah sv. birmo. Pri jutranji sv. maši ob 6h je bilo skupno sv. obhajilo birmancev in botrov. Tudi drugi so pristopili v lepem številu. Ob 9. uri je maševal msgr. dr. Mihael Toroš. Šturskih birmancev je bilo nad 300, iz Lokavca 100, iz Cola 25, vseh skupaj 600. Birmovanje se je končalo ob 1.30 popoldne. Šlo je vse lepo v redu. Bili so na splošno vsi zadovoljni in veseli. Vsa čast gre pevcom, ki so ves čas od 9. ure do konca birmovanja lepo prepevali Marijine in druge pesmi. Cerkev je bila lepo okrašena. — Prvo sv. obhajilo so imeli na praznik sv. Antona Pad.: 20 deklic in 14 dečkov. Na Marijino vnebovzetje popoldne je bila birma v Ajdovščini, ob 6. uri zvečer na Planini. Na obeh krajih je bilo vseh birmancev 300.

Iz Lokavca

Drugo nedeljo v avgustu smo imeli redko slovesnost zlate maše, katero je daroval naš č. g. Henrik Černigoj pri Novem sv. Lovrencu, čigar »šagor« smo praznovali isti dan. V krasno okinčano cerkev je šel zlatomašnik v spremstvu duhovnikov in sorodnikov. Pred vrati so čestitali slavljencu fant in dve deklici, pevci pa so mu zapeli. Zlatomašnik je bil vidno ginjen zaradi hvaležnosti in ljubezni svojih ovčic izpod Čavna in iz tujine. Cerkev je bila natlačena do zadnjega kotička in še veliko jih je ostalo zunaj. Popoldne ob 5h je bil govor, nato procesija, katero je vodil administrator msgr. Toroš. Najsvetejše so spremljale deklice z gorečimi svečkami. K slovesnosti je pripomoglo lepo vreme. Toliko ljudi še ni bilo v vasi.

Policija je zaprla že pred časom Jožeta Rebeke, znanega pod imenom Palacijo, češ da je dejal, da je Tito ušel. Pred kratkim so zaprli znanega fužinarja Poldeta Delfabra, ker je imel preveč železa doma v zalogi. Poleti smo imeli hudo točo, ki je zlasti prizadela podčarvanski del, in povodenj, ki je napravila veliko škodo po njivah in travnikih.

Najnovejša zgodbica iz Ajdovščine

Oblasti so v veliki zadregi, kako prebrati romanje k svetogorski Kraljici, ki se vedno bolj širi med ljudstvom, pa se oglasi nekdo: Jaz Vam povem, pa mi morate obljubiti, da me potem ne zaprete. Ko mu to res obljubijo, se mož odreže: Mater božjo dol, Tita gor, pa ne bodo ljudje več hodili na Sv. goro. In moža niso zaprli.

Malo semenišče v Pazinu

je zaplenila jugosl. vojaška oblast za svoje namene. Protesti v Zagrebu niso nič zalegli. Prihodnje leto bodo morali odpreti malo semenišče v prostorih nekdanjega samostana pri sv. Petru v Šumi blizu Zminja.

Tako gredo vse naše kulturne ustanove isto pot: v Trstu so Slovenci pred vojno zgradili krasno šolo sv. Cirila in Metoda, sedaj je tam komunistična tiskarna. V Pazinu so Hrvati zgradili krasno stavbo za dijake in semenišnišče, sedaj bo tam kasarna. — In to se izmenjuje kraja in tatvina, ne pa skrb za ljudski blagor.

Odgovorni urednik
Dr. BONAVENTURA MAHNIČ
Katoliška tiskarna — Gorica

Urh in Žef

Ko je g. dr. France odhajal, sem se mu ponudil za spremljevalca. Med potjo sva govorila o verskih razmerah v teh krajih. Marsikaj zanimivega sem zvedel.

Duhovnjika, kjer se nahaja, šteje 25 tisoč duš. K nedeljski sv. maši hodi kakih 700 ljudi. Mnoge kmetije so preveč oddaljene, do 5 ur naokoli. Mnogi pa tudi zato ne hodijo k sv. maši, ker niso skoraj prav nič poučeni o verskih resnicah, o sv. maši in zakramentih. V šoli ni bilo verskega pouka. Zdaj imajo verouk v šoli, a ga učijo učitelji. V cerkev so otroci večinoma hodili le k pripravi za prvo sv. obhajilo. Ko so bili pri prvem sv. obhajilu in se nato dali v teatralni pozni fotografirati, je bilo navad-

no konec njihovega življenja s Cerkvijo.

Tukaj je vse polno takih ljudi, ki se imajo za dobre katoličane, če so krščeni in katoliško poročeni, če so prejeli prvo sv. spoved in sv. obhajilo in če pošiljajo otroke k prvemu sv. obhajilu ter se za sklep krščanskega življenja dajo cerkveno pokopati. Mnogi se dajo krstiti šele pozneje. Prav ta teden je naš g. dr. krstil nekega fantiča, ki je prav junaško stal pri krstnem kamnu.

Ko je Peron vpeljal v šole eno uro krščanskega nauka na teden, je bilo prav čudno, da niso duhovniki radi šli v šole, ampak so prepuščali verouk učiteljem, ki ne hodijo v cerkev in še sami le prav malo poznajo katekizem, ki ga učijo kakor druge šolske predmete.

Vendar je razumljivo, da duhovniki niso mogli sprejeti poučevanja krščanskega nauka v šoli, ker jih je zelo malo. V tej škofiji, ki šteje poldrug milijon

duš, je le 70 svetnih duhovnikov. To je nekako toliko, kakor če bi premogli Slovenci le 70 mašnikov. Do tega doslej mi Slovenci niti pod Titom še nismo prišli. — Pravijo pa, da si v tej škofiji niti ne želijo dosti več duhovnikov. Tako silno je ukoreninjeno njihovo dosedanje pastirovanje.

Ali veš, kaj delajo ti gospodje? Kaplan (tenente cura) mašuje in spoveduje, kolikor jih pač pride, pridiga pa samo ob večjih praznikih. Zvečer ima blagoslov. Čez teden sedji ves dan, dopoldne in popoldne od 3. ure dalje v pisarni in daje krstne liste itd. Previdetav hodijo le malo. Izven bolnice se da le malo ljudi prevedeti, pa še v bolnicah ne prejmejo vsi verniki zakramentov za umirajoče. Včasih kličejo duhovnika tudi izven bolnice k umirajočemu, a večkrat šele tedaj, ko je že mrzel.

Pa ne pohujšujmo se nad Argentinci s tako pičlim številom duhovnikov in

s tako pomanjkljivim verskim poukom; saj veš, da v primorskih mestih niso razmere v tem pogledu mnogo boljše.

Ker duhovniki je malo pridigajo in se z ljudmi le malo pečajo, nimajo dosti prilike, da bi z njimi prišli navzkriž. Duhovnik se navadno lahkomišelnim ljudem zameri radi svoje gorečnosti. Rad bi, da bi bili bolj sveti in goreči za dobro, pa priporoča in po cerkvenih navodilih tudi zahteva to in ono, kar ne prija človeški duhovni lenobi. Lagodnosti in mladenosti v službi božji. Večkrat mora tudi prav resno posvariti pred raznimi nevarnostmi in grajati to in ono razvado, pa je ogenj v farni strehi in pohujšanje v vseh hribih in dolinah.

Tukaj tega ni. Duhovnik svoje ovčice pase z zelo mlo roko in prav prijaznim obrazom. Da, to moram tu pripomniti, da so ljudje v tej deželi silno ljubeznivi, prijazni, olikanega vedenja in da se le redko pripravajo. Mi smo večji grobja-

ni, a moža smo zato bolj iskreni in manj hinavski. Morda je treba naši iskrenosti pripisati tudi dejstvo, da se n. pr. naši malopridneži ne sramujejo pred vsem svetom razkazovati svoje grodbije, katere naši bratje zagovarjajo in nas s tem vse skupaj spravljajo ob uglede.

Spet sem zašel na drugo polje. — Torej duhovniki v Argentini stavijo svojim vernikom prav majhne zahteve. Zato je ljudstvo z njimi zelo zadovoljno, jih visoko ceni in spoštuje. V vlakih in na avtobusih ljudje odstopajo duhovniku sedež itd. Toda župnikov ne vidiš zlahka v javnem avtobusu, ker mnogi izmed njih imajo svoje avtomobile. To kaže, da jih ljudstvo ob priliki porok itd. dobro plačuje in da niso taki reveži kot sedanji slovenski duhovniki, ki so postali pravi nemaniči, odvisni od samega usmiljenja dobrih vernikov, ki so navadno sami le reveži.

(Nadaljevanje sledi.)